

LAUSUNTO
5.5.2021

EDUSKUNNAN TALOUSVALIOKUNTA

TaV@eduskunta.fi

Viite: Eduskunnan talousvaliokunnan perjantai 07.05.2021 klo 11.00 / HE 46/2021 vp / Lausuntopyyntö

**LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSEEN EDUSKUNNALLE LAIKSI VALTIONAVUSTUKSESTA
YRITYSTOIMINNAN KEHITTÄMISEKSI VUOSINA 2021–2028**

1. Asian tausta

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Keski-Pohjanmaan liitolta lausuntoa HE-luonnoksesta laiksi valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021–2028. Keski-Pohjanmaan liitto kiittää mahdollisuudesta lausua lainsäädäntökokonaisuutta koskien.

2. Lausunto

Keski-Pohjanmaan liitto pitää valmisteltua hallituksen esitystä eduskunnalle Laiksi valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021–2028 kauttaaltaan johdonmukaisena, hyvin tarkoituksenmukaisena ja perusteltuna lakiesityksenä. Lain tarkoitus ja sillä edistettävä oikeushyvä on äärimmäisen tärkeä erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomen harvaan asutuilla ja syrjäisillä seuduilla, joissa yritysten käynnistäminen ja toimintaedellytysten turvaaminen yrityksen perustamisesta alkaen saattavat muodostua muuta maata haastavimmiksi syrjäisemmän sijainnin, perustamis- ja investointirahoituksen tarpeen ja pitkien logististen etäisyyksien vuoksi.

Keski-Pohjanmaan liitto pitää hyvänä ehdotuksena sitä, että laissa säädettäisiin jatkossa kehittämisavustuksen myöntämisestä COVID-19 kaltaisissa poikkeuksellisissa oloissa. Keski-Pohjanmaan liitto pitää myös hyvänä, että suurten yritysten investointien tukeminen olisi edelleen mahdollista Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetun lain mukaisilla I ja II-tukialueilla.

Keski-Pohjanmaan liitto haluaa kiinnittää Eduskunnan talousvaliokunnan huomiota yritysten kehittämisavustuksen myöntämistä koskeviin sisältöihin ja lievennyksiin. Lakiluonnoksessa on esitetty, että yritysten kehittämisavustuksen myöntämiseen liittyviä toimialarajauksia lievennettäisiin niin, että kalatalouden osalta tuen ulkopuolelle olisi rajattu ainoastaan kalatalouden alkutuotanto. Näin aiemmin maa- ja metsätalousministeriön tukijärjestelmän piiriin kuulunut kalanjalostus olisi tuettavissa myös yritysten kehittämisavustusten avulla. Tämä tarkoittaisi sitä, että Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmakaudella 2021–2027 kalanjalostusta voitaisiin tukea myös Euroopan aluekehitysrahastosta. Keskeisenä perusteluna muutokselle on esitetty maa- ja metsätalousministeriön käytössä olevien määrärahojen riittämättömyys. Keski-Pohjanmaan liitto suhtautuu kielteisesti esitettyyn muutokseen. Euroopan aluekehitysrahaston, Euroopan maaseudun kehittämisen



KESKI-POHJANMAAN LIITTO

MELLERSTA ÖSTERBOTTENS FÖRBUND

maatalousrahaston ja Euroopan meri- ja kalatalousrahaston välillä vallitsee selkeä työnjako. Euroopan aluekehitysrahaston käytölle on omat painotukset, jotka määritellään valmisteilla olevassa Suomen alue- ja rakennepolitiikan ohjelmassa. Esitetyllä muutoksella Euroopan aluekehitysrahaston rahoitusta jouduttaisiin mahdollisesti suuntaamaan myös Euroopan meri- ja kalatalousrahaston alaisen toiminnan tukemiseen, jolloin rahoitus olisi pois muusta yritystoiminnan kehittämisestä. Keski-Pohjanmaan liitto katsoo määrärahojen riittämättömyyden olevan riittämätön peruste tällaiselle muutokselle. Myöskään Suomen oikeuskäytännössä fiskaalista perustetta ei yleisesti ottaen ole voitu hyväksyä EU-oikeuden tai kansallisen lainsäädännön perusteella asetettujen velvoitteiden toteuttamatta jättämisen perusteena.

Samoin Keski-Pohjanmaan liitto kiinnittää huomiota kehittämisavustuksen myöntämisen eräisiin perusteisiin. Tiedossa on, että yrityksen kehittämisavustuksen painotukset vaihtelevat alueellisesti ja kehittämisavustuksella rahoitetaan hyvin erityyppisiä hankkeita ja yrityksiä eri alueilla. Nykyisessä avustusten myöntämisessä ja hallinnoinnissa ELY-keskuksilla on suuri harkintavalta rahoituksen ohjaamisessa ELY-keskusten omien painopisteidensä ja prioriteettien mukaisesti. Keski-Pohjanmaan liitto haluaa osaltaan todeta, että HE 9 §:ssä esitetty muotoilu, jonka mukaan yritysten toimintaympäristön kehittämisavustusta voitaisiin myöntää ”yritysten keskinäisen yhteistyön, yritysten ja korkeakoulujen sekä yritysten ja tutkimuslaitosten yhteistyön sekä elinkeinoelämäverkottuneen tutkimuksen edistämiseen”, voi johtaa päällekkäisyyksiin ELY-keskusten ja maakuntien liittojen myöntämän rahoituksen välillä. Keski-Pohjanmaan liitto haluaa todeta, että sinänsä HE:een kirjattu tavoite tämän kaltaisen yhteistyön edistämiseksi ja tukeminen on hyvin tärkeää perusteltua. Keski-Pohjanmaan liitto suosittaa, että lainsäätäjät harkitsee, pitäisikö lain sisällössä ja HE:n perusteluissa korostaa maakunnissa laajassa yhteistyössä valmisteltujen ja yhteisesti hyväksytyjen hallituskauden mittaisten maakuntaohjelmien merkitystä kehittämisavustuksen suuntaamiseksi maakuntaohjelman tavoitteiden mukaisesti sen suuntaisesti, kuin asiasta on säädetty nykyisessä laissa alueiden kehittämisestä ja rakennerrahastotoiminnan hallinnoinnista (7/2014). Tällöin yritysten kehittämisen tukeminen saadaan palvelemaan entistä paremmin niitä alueiden kehittämisen tavoitteita ja tarvittaessa rakenteellisia muutoksia, joita on tarpeen tehdä esimerkiksi hallituksen aluekehittämiss päätöksen perusteella. Keski-Pohjanmaan liitto myös esittää, että lain perusteluissa edellytettäisiin, että edellä mainitun kaltaisissa yhteistyöhankeissa myös yritysten tulisi olla tuenhakijoina.

Keski-Pohjanmaan liitto kiinnittää myös huomiota oikeudenmukaisen siirtymän rahaston kohdentamista koskeviin HE:ssä esitettyihin muotoiluihin. Keski-Pohjanmaan liitto pitää hyvänä, että myös oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta saatavia varoja voidaan käyttää ehdotetun lain mukaisten avustusten rahoittamiseen. Keski-Pohjanmaan liitto kuitenkin pyytää lainsäätäjää arvioimaan HE:n 5 § ensimmäisen momentin ja 6 § toisen momentin muotoiluja. Kun kehittämisavustuksia myönnetään yrityksille oikeudenmukaisen siirtymän rahaston kautta, avustuksia tulee voida myöntää myös liiketoiminnan uudistamiseen sen sijaan, että toimintaa rajattaisiin innovatiivisiin, kasvuun tai kansainvälistymiseen liittyviin kehittämistoimiin. Jotta energiatuotantoon liittyvä vihreä siirtymä kyettäisiin toteuttamaan oikeudenmukaisesti erityisesti turvetuotantoyritysten, yrittäjien ja näiden työllistämien ihmisten osalta, on oikeudenmukaisen siirtymän mekanismilla ja rahoituksella (JTM, JTF) kyettävä tukemaan turve-elinkeinossa toimineiden yritysten uudistumista ja uuden liiketoiminnan käynnistymistä. Toiminnan rajaaminen lakiesityksessä esitetyllä tavalla voi johtaa siihen, että rahoitusta suunnataan sellaisten yritysten kehittämishankkeisiin, joihin ei kohdistu siirtymän negatiivisia vaikutuksia, kun taas turveyritykset jäävät ilman tukea. Vastaavasti kyseisiä avustuksia tulisi voida myöntää myös maa- ja metsätalouden alkutuotannon harjoittamiseen. Keski-Pohjanmaan liitto tunnistaa, että rahoituksen



KESKI-POHJANMAAN LIITTO

MELLERSTA ÖSTERBOTTENS FÖRBUND

kohdentamisen rajauksen lieventäminen synnyttäisi tältä osin päällekkäisyyttä maaseuturahastosta ja oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta rahoitettaviin yritysten kehittämishankkeisiin, mutta pitää tätä muutosta tarkoituksenmukaisena oikeudenmukaisen siirtymän toteuttamisen kannalta. Kyse on pitkälti myös alueiden kehityksestä vastaavien maakuntien liittojen ja välittävänä toimieliminä toimivien ELY-keskusten välisestä yhteistyöstä ja tiedonvaihdesta. Tuen ehdot tulee kuitenkin olla selkeästi lainsäätäjän toimesta säädetty, jotta vältetään mahdolliset tulkintaerimielisyydet rahoituspäätösten valmistelussa. Rahastojen välistä työnjakoa voidaan hyvin koordinoida maakuntaohjelmiin liittyvillä rahoitussuunnitelmilla päällekkäisen rahoituksen välttämiseksi.

Asiaa Keski-Pohjanmaan liitossa valmistelee kehittämisspäällikkö Teemu Räihä, teemu.raiha@keski-pohjanmaa.fi.

Keski-Pohjanmaan liitto

Jyrki Kaiponen
maakuntajohtaja

Teemu Räihä
kehittämisspäällikkö

